

„Bojovali za nás, my se staráme o ně!“

VETERÁN

2/2015

Zpravodaj projektu ČsOL Péče o válečné veterány

Neseme vám tu novinu...

Vojenský umělecký soubor Ondráš a Československá obec legionářská. Jejich pět let spolupráce vyvrcholilo o vánočních svátcích 2014 ve Valticích. Od roku 2009 společně organizují koncerty a setkání válečných veteránů v rámci projektu Vlčí máky válečným veteránům. Množství koncertů po celé republice na podporu válečných veteránů a projektu Legie 100 dosáhlo 28. prosince 2014 doposud největšího společenského a uměleckého vrcholu za celých pět let své činnosti. Místem byl kostel Nanebevzetí Panny Marie ve Valticích.

Hudební ztvárnění události spojených s narozením Ježíše Krista v uměleckém produktu orchestru lidových nástrojů a dívčího sboru plně zapadlo do vánoční atmosféry. Více jak 250 zájemců o vystoupení Ondráše zažilo skvělou vánoční atmosféru, která nebyla narušena ani vážnou změnou počasí v mrazivou kalamitu. Z Prahy, Opavy, Bratislavy i Vídně, ale také Valašských Klobouk, Brna,

Lužic či jen z Břeclavi a Valtic, odtud všude se sjeli ti, kteří přišli a přijeli podpořit Vlčí máky válečným veteránům do Valtic. Svou podporu a zájem o koncert projevil i velvyslanec ČR

v Rakousku Jan Sechter s rodinou. Své kouzlo a význam měl i souhlas s uskutečněním celé akce ve farním kostele Nanebevzetí Panny Marie, který je jedním z největších kostelů na jižní Moravě.

Přitom nešlo o ojedinelou akci, kterou v letošním roce zorganizovala Československá obec legionářská. Prostřednictvím projektů Legie 100 a Péče o válečné veterány v ČR místní jednota ČsOL připravila množství dalších hodnotných akcí: šachový turnaj, Historické čtvrtky s osobnostmi jako historik Jozef Bystrický, Eduard Stehlik nebo reportér Standa Motl, koncerty s Jurijem Kruglovem nebo zborovský závod branné zdatnosti, střelecké soutěže, ale také zájezdy dětí základních škol do vánoční Vídně. A hlavně hudební koncerty Ústřední hudby Armády ČR v Kroměříži a koncerty s Vojenským uměleckým souborem Ondráš. A právě jeho vánoční vystoupení se stalo dárkem pro všechny, kteří si tak připomenuli nejen naše válečné veterány za 2. světové války, ale i naše předky, kteří před 100 lety vybojovali novou svobodnou republiku.

Připravil: František Trávníček

Jaslo i po sedmdesáti letech dělostřelce zavazuje

Kulaté sedmdesáté výročí legendární bitvy u polského Jasla si jinečtí dělostřelci připomněli ve čtvrtek 15. ledna společně s druhoválečným veteránem a přímým účastníkem bojů u Jasla brigádním generálem Miroslavem Masopustem. Ten se akce u 13. dělostřeleckého pluku zúčastnil společně se zástupcem velitele pozemních sil brigádním generálem Ladislavem Jungem, náčelníkem dělostřelectva Armády ČR plukovníkem Ivanem Mrázem, starostou Jince Josefem Hálou a dalšími hosty z regionu Příbramska.

Oslava začala přesně v osm hodin a čtyřicet pět minut výstřelem z děla, tedy v čase, kdy byla u Jasla zahájena mohutná dělostřelecká příprava, na jejímž konci čekalo naše dělostřelce z 1. čs. armádního sboru vítězství a uznání. Během šedesáti pěti minut totiž zasáhli všechny stanovené cíle a rozdrtili německou obranu. Generál Masopust se s vojáky podělil o svoje osobní prožitky z konce druhé světové války, kdy se nejprve jako velitel družstva samopalníků u Dukly a následně jako příslušník 5. dělostřeleckého pluku u Jasla podílel na porážce nacistického Německa a na osvobození porobené vlasti. Poutavým a emočním vystoupením si pan generál

vysloužil uznání a především úctu sedmi stovek přítomných dělostřelců. V jeho slovech bylo cítit, jakoby se vrátil o sedmdesát let zpět do minulosti a válečné okamžiky znovu prožíval.

„Palebnou podporu u Jasla bych přirovnal ke strašné bouřce, hromobití a zemětřesení,“ uvedl generál Masopust a pokračoval: „Během hodiny byla díky přesným výpočtům a zkušenostem našich dělostřelců rozbořena předem vybudovaná německá obrana, obsluhy ohlušeny a morálně rozloženy. Námaha, pot a rychlá práce dělostřelců ušetřily oběti vlastních útočících vojsk a urychlily splnění úkolu. Hrdinství a profesionalitu našich vojáků následně ocenilo i sovětské velení a 2., 4. a 5. dělostřelecký pluk byly pojmenovány Jaselský.“

Nositel bojového odkazu jaselských hrdinů je v současné Armádě České republiky právě 13. dělostřelecký pluk z Jinců, kterému tento historický název propůjčil v roce 2009 prezident republiky za dlouhodobé a výtečné plnění úkolů na území státu i v zahraničních operacích.

Kpt. Michal Abrhám, foto: mjr. Pavel Toman

Zaseté zrno se ujalo...

V rámci projektu Péče o válečné veterány jsem, tak jako řada z vás, prováděla besedy ve školách na téma „Tradice bojů za naši svobodu“. Asi po čtyřech měsících zazvoní telefon s přáním, zda mne mohou navštívit dvě studentky z gymnázia v Soběslavi. Souhlasila jsem.

Přišly s tatínkem a maminkou jedné z nich. Požádaly, zda jim pomohu. Dostaly totiž za úkol připravit na vyučování materiál o boji za naši svobodu, nebo přivést účastníka těchto bojů do kolektivu své třídy. Maminka jedné ze studentek byla učitelkou v základní škole a v její třídě jsem svého času prováděla besedu. Od ní se studentky dozvěděly o mé účasti na boji proti fašismu za svobodu národa. Po krátkém seznámení mne požádaly, jestli přijdu mezi jejich studenty 2. třídy gymnázia v Soběslavi a pohovořím na toto téma. Já jim ráda vyhověla. V gymnáziu mne čekalo příjemné přivítání zástupcem ředitele a studenty, kteří očekávali, jaké bude to moje vyprávění. Zřejmě se jim líbilo – strávila jsem v tomto kolektivu mladých téměř tři hodiny.

Studenty zaujalo mé vyprávění, já zase byla spokojena s tím, jakou pozornost a zájem mi studenti věnovali. Zástupce ředitele zdůraznil, že žádná učebnice nemůže nahradit autentické vyprávění přímého účastníka historických událostí. Hned mne požádal, zda budu ochotna provést besedu pro další studenty. Samozřejmě jsem to slíbila.

Ob čem to svědčí? Především o tom, že naše činnost při udržování paměti národa není zbytečná, že naše znalost a životní zkušenosti jsou nejen potřebné, ale i žádané naší mládeží.

Ernestína Švorcová, válečná veteránka

Antonín Jenka oslavil sté narozeniny

Narodil se 12. února 1915 ve Žďáru nad Metují. Na své mládí nechce Antonín Jenka vzpomínat. Snad jen na to, že jako malý kluk chodil k místnímu kováři, kde ho učarovala práce se železem. Pak se vyučil strojním zámečnickem. Za druhé světové války byl totálně nasazen do Berlína. Odtud se mu podařilo utéct. Sám se dnes diví, že ho nechytli. Pracoval v Avii v Letňanech. Po vypuknutí Pražského povstání bojoval na barikádách, kde byl raněn střepinou od granátu a přišel nenávratně o pravé oko.

Po válce se vrátil domů, oženil se a žil ve Zbečniku, kde si koupili s manželkou rodinný domek. Zde žil více jak padesát let. Nejraději vzpomíná na práci v ČKD Hronov, kde montoval stroje a měl vždy velkou radost, když stroj bez problémů běžel. Tak pracoval více jak třicet let. Do ČKD chodil ještě jako důchodce na brigády. Jeho láskou po celý život bylo železo. Rád také i v tomto vysokém věku chodí do přírody, kde za příznivého počasí vydrží hodně dlouho. Je vitální a stále se zajímá co se děje ko-

lem. Rád se zajímá o politické dění, i když k současné politice je velice kritický.

K jeho významnému jubileu mu přišli poblahopřát poslanec Parlamentu ČR a starosta města Náchoda Jan Birke, místostarosta města Hronova, zástupci sociálního odboru Královéhradeckého hejtmantství, za MO byla přítomna Helena Typoltová z odboru pro válečné veterány, dále zástupce KVV Hradec Králové mjr. Čermák, zástupkyně Okresní správy sociálního zabezpečení z Náchoda, ředitel Domova důchodců Václav Voltr se svým personálem. Za projekt Péče o válečné veterány pak jeho vedoucí Pavel Skácel a krajský koordinátor projektu POVV Královéhradeckého kraje Jaromír Mareček. Zde je třeba upřímně poděkovat za sponzorské dary hejtmantství Královéhradeckého kraje vedeného Lubomírem Francem a Janu Birkemu, starostovi města Náchod.

Připravil: -JM-

Zprostředkování přání se vydařilo

Nežádka se nám stává, že válečný veterán projeví zájem se ještě jednou podívat do míst svého působení ke konci války. Ne vždy však toto může být vyslyšeno s ohledem na zdravotní stav veterána či dostupnost terénní a vzdálenostní k inkriminovaným místům. Jedno takové přání vyslovila i válečná veteránka Jaroslava Fraňková z Bystřice pod Hostýnem ve Zlínském kraji. A protože její válečné působiště Hošťálková je vzdáleno jen něco málo přes 20 km, pokusili jsme se jí jej vyplnit a samozřejmě doplnit i setkáním s dalšími doposud žijícími druhy ve zbrani.

Jednou z nich byla i Marta Nováková žijící v současnosti v Kroměříži, odkud s ní tedy naše cesta do Bystřice pod Hostýnem za Jaroslavou Fraňkovou začala. Nejprve jsme v Hošťálkové navštívili paní Gargulákovou, vdovu po v loňském roce zesnulém válečném veteránovi Josefu Gargulákovi. Odtud pak vedla naše cesta na místní hřbitov vzdát počtu ke hrobu komisaři 1. partyzánské brigády Jana Žižky kapitánu Ivanu Petroviči Stěpanovovi, kterého obě dámy velmi dobře znaly.

Obec Hošťálková je partyzánská a krátkou dobu zde byl situován také štáb 1. partyzánské brigády Jana Žižky

a léčil zde také své střelné poranění nohy i její velitel major Dajan Bajanovič Murzin. Naši váleční veteráni Josef Gargulák a Jaroslava Fraňková byli členy této partyzánské brigády.

Připravil: Jaroslav Šulěř, terénní pracovník projektu POVV

SILVER A v paměti tří generací

Dne 9. ledna 2015 se uskutečnilo již sedmé setkání spolupracovníků operace SILVER A, členů jejich rodin a všech, kteří byli na této významné odbojové akci účastní. Datum tohoto setkání zůstává stejné, bylo vybráno záměrně.

Dne 9. ledna 1942 totiž bylo v 1.45 hodin zachyceno vojenskou radiovou ústřednou poblíž Londýna první volání radiostanice Libuše, kterou obsluhoval radista SILVER A Jiří Potůček. Paraskupinu SILVER A tvořili nadporučík Alfréd Bartoš – velitel, rotmistr Josef Valčík – zástupce velitele a četař Jiří Potůček – šifrant a radista. Paraskupina SILVER A byla na území Protektorátu Čechy a Morava vysazena 29. prosince 1941 společně se skupinami ANTHROPOID a SILVER B. Úkolem SILVER A bylo zajistit radiové spojení mezi domácím a exilovým odbojem, vybudovat zpravodajskou síť a koordinovat domácí odboj.

Radistovi SILVER A Jiřímu Potůčkovi se podařilo navázat spojení s Londýnem a udržovat ho po dobu více než pěti měsíců. SILVER A přímo spolupracovala s výsadkem ANTHROPOID a dalšími parašutisty při náletu na Škodovy závody v Plzni a podílela se na přípravě atentátu na Heydricha poskytováním radiového spojení. Atentát na zastupujícího říšského protektora Reinharda Heydricha byl úspěšně proveden 27. 5. 1942 skupinou ANTHROPOID. Nacisté odvetou vypálili a vyvraždili Lidice, Ležáky a popravili desítky přímých spolupracovníků SILVERU A z Pardubicka a Červenokostecka. Další tisíce obětí byly odvečeny

do koncentračních táborů, kde přežili jen nemnozí.

Pietní vzpomínka na tyto události začala kladením věnců na bývalém pardubickém popravišti u Památníku Zámeček. Věnce položili zástupci politického a veřejného života. Akce se jako každým rokem zúčastnili také členové ČsOL a ČSBS Kladno. Památce oběti se přišla poklonit také delegace ČsOL Pardubice v čele se Sylvou Tůmovou a také Antonín Burdych, jehož otec zaplatil za svou pomoc životem a na pamětní desce je uvedeno dalších pět členů jeho rodiny.

Po skončení pietního aktu se všichni přesunuli do hotelu Zlatá štika, kde pokračoval další program. Ředitel Památníku Lidice Milouš Červencel přivítal hosty, válečné veterány a ostatní přítomné. Setkání tradičně připravil Památník Lidice a konal se pod záštitou ministra kultury. Jako první přednesla svůj příspěvek náměstkyně ministryně kultury Kateřina Kalistová. Pozdravila přítomné jménem pana ministra a zdůraznila, že vítá správné označení „V paměti tří generací“. Prá-la by si, aby se na dávnou historii nezapomínalo, aby si i čtvrtá a pátá generace tyto události připomínala. Sklání se před výsadkáři, ale i před ostatními civilními osobami, které se řídily svým citem a láskou k rodné zemi. Místopředsedkyně Senátu PČR Miluše Horská vyjádřila uspokojení nad tím, že se pardubický Zámeček dostal do dobrých rukou, a to Československé obce legionářské. Myslí si, že se blýská na lepší časy, mladí chtějí slyšet osobní vzpomínky pamětníků.

Akce se zúčastnili také váleční veteráni Josef Holec, Antonín Štícha a Vladimír Bača. Toto setkání se zapsalo do historie i neuvěřitelnou a nečekanou událostí a sice, že 96letý Josef Holec si zatančil sólo s místopředsedkyní Senátu Miluší Horskou za doprovodu vojenské hudby. S Pepičkem, jak Josefu Holcovi říkají, jsme si po skončení akce popovídali a zavzpomínali i na další vojáky, kteří pocházeli z Volyně. Hrdina od Dukly přišel se Svobodovou armádou až do Prahy. Pochází, jak říkal, z kulturní vesnice Českého Straklova, tak jako Věra Skřivánková – Suchopárová z Roudnice nad Labem nebo Kosta Končický z Ostravy, se kterými se známe a máme je rádi. Nakonec se nám podepsal do naší kroniky, všichni okolo sedící jen do slova zírali, že k tomu aninopotreboval žádné brýle...

Vstoupili jsme do roku 2015. Tento rok bude ve znamení 70. výročí osvození republiky. Pro někoho ne tak dávná, pro někoho ne tak dávná. Doba, která byla poznamenána neslychaným terorem, mučením, vražděním, krví vojáků i civilistů. Mnoho našich občanů se vytoužené svobody nedožilo. Mnozí se vyrovnávají s následky války dodnes. Slzy v očích lidických žen a dětí nejdou vysušit. Bolest a zoufalství v srdci zůstává.

Operace SILVER A je hodnocena jako jedna z neúspěšnějších operací vyslaných z Londýna. Skupina splnila veškeré úkoly, které jí byly uděleny. Její členové prokázali velkou statečnost a morální kvality. Historický odkaz této události nesmí být nikdy zapomenut.

Eva Armeanová, foto: Stanislav Pítr

